

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Proponitur status difficultatis, & sententia negativa præfertur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

is: conceptus verò naturæ, saltem explicitus, non est communis, & transcendentalis, sed proprius ac specialis; unde sicut ratio entis creati, quamvis per se primò concipiatur in homine; quia tamen est transcendens, & communis omni creaturæ, humanam naturam non constituit: ita nec ratio entis, seu substantiæ immaterialis, constituit naturam divinam, quia similiter se habet per modum transcendentis increati, & est communis omnibus perfectionibus & formalitatibus divinis.

ARTICVLVS III.

An detur in Deo potentia intellectiva, virtualiter ab intellectione distincta?

§. I.

Proponitur status difficultatis, & sententia negativa præferitur.

61. **S**uppono primò ex Tractatu de Trinitate: Intellectum divinum, ut est in Patre, & ut modificatum per relationem paternitatis, habere rationem potentia generativæ Filij, seu principij quo generationis Verbi divini.

Suppono secundo ex dicendis in Tractatu de scientia Dei: Intellectum Dei practicum, ut motum & applicatum à voluntate divina, habere in Deo rationem potentia executivæ, & producere res ad extra per actum imperij, formaliter immanentem, & virtualiter transeuntem, ut ibidem ostendimus: unde solum difficultas est, an ratio potentia salvetur in intellectu divino, per ordinem ad intellectionem essentialem.

Suppono tertio: Non esse questionem de potentia realiter productiva actus intelligendi, & realiter, vel ex natura rei ab illo distincta (hæc enim involvit imperfectionem, & repugnat actui purissimo) sed de potentia ab actu virtualiter solum distincta, id est, distinctione rationis habente fundamentum in Deo, & non solum in nostro modo concipiendi res divinas per analogias ad res creatas. His præmissis.

62. **D**ico: Non dari in Deo potentiam intellectivam, respectu divinæ intellectionis essentialis, ab ea virtualiter distinctam. Est contra Corneio infra quæst. 14. Araviuum 12. Metaph. quæst. 1. art. 2. & quosdam alios recentiores Thomistas.

Probatur primò ex D. Thoma 1. contra Gentes cap. 45. ratione 4. ubi negat in Deo potentiam intelligendi, & solum concedit actum. Item 2. libro cap. 10. & in hac parte quæst. 25. art. 1. ad 3. & 41. art. 3. ad 4. in ordine ad actus essentialis intelligendi & volendi, docet dari potentiam in Deo secundum modum significandi tantum: id est secundum nostrum modum concipiendi res divinas, per analogiam ad res creatas: Ergo ex D. Thoma, non debet admitti in Deo potentia intellectiva, virtualiter ab intellectione essentiali distincta, id est distinctione rationis cum fundamento in re.

63. **P**robatur secundo ratione: Intellectio essentialis in Deo, non distinguitur virtualiter ab ejus intellectu: Ergo non potest admitti in Deo potentia intellectiva, virtualiter ab intellectione essentiali distincta, seu virtuale principium intellectionis essentialis. Consequentia patet, Antecedens probatur ex fundamentis supra statutis, agentes de constitutivo divinæ naturæ: nam (ut

Tom. I,

A ibidem exposuimus) ea solum distinguntur virtualiter in Deo, quæ æquivalent pluribus rationibus, aut perfectionibus, distinctis in creaturis ex genere suo, & ad diversas lineas pertinentibus, id est diversa objecta formalia respicientibus: At intellectus & intellectio, in rebus creatis non distinguntur ex genere suo, nec ad diversas lineas pertinent; cum idem objectum formale respiciant, sed tantum differunt ex limitatione & potentialitate creaturæ, quæ non est tantæ perfectionis & puritatis, ut possit sibi realiter identificare suam ultimam actualitatem: Ergo intellectus & intellectio essentialis, non distinguntur in Deo virtualiter.

B Probatur tertio: Non est fundamentum in Deo, ut illius intellectus potentialis concipiatur: Sed principium proximum virtuale intellectionis, ut potentiale concipitur: Ergo non est fundamentum in Deo, ut illius intellectus concipiatur, ut principium virtuale proximum intellectionis. Major patet, Minor probatur. Principium virtuale proximum intellectionis, concipitur ut determinabile per intellectionem, & per illam perfectibile, tanquam per actualitatem: Sed determinabile per actum, & per illum perfectibile, potentiale est, vel ut potentiale intelligitur: Ergo principium virtuale proximum intellectionis, ut potentiale concipitur.

C Dices, Intellectum divinum non concipi ut potentialem & imperfectum, quia licet concipiatur sine expressione ultimæ actualitatis, implicite tamen illam includit, sicut divina essentia, sine attributorum expressione intellecta, non concipitur ut potentialis & imperfecta, eo quod illa implicite contineat, sicut ens suas proprietates.

Sed contra: Principium virtuale non continens actu implicite actualem operationem, est implicite potentiale: Ergo non continens actu explicitè actualem operationem, erit saltem explicitè potentiale, & consequenter imperfectum quoad explicitum.

D Præterea, expressio ultimæ actualitatis propriæ lineæ, debetur cuilibet perfectioni divinæ; ac proinde concepta sine illius expressione, ut potentialis intelligitur: Sed actualis intellectio est ultima actualitas in genere & lineæ intelligibili, attributa verò non pertinent ad lineam essentialis & naturæ: Ergo quamvis divina essentia, sine attributorum expressione intellecta, absque ulla potentialitate concipiatur, intellectus tamen divinus potentialis concipitur, quando intelligitur sine expressione actualis intellectionis. Minor patet, Major autem, in qua solum est difficultas, sic potest suaderi. Perfectiones divinæ, cum sint actus purissimi, sunt à nobis constituendæ modo imaginabili purissimo, & perfectissimo: Sed perfectior ac purior concipitur divina perfectio, quando intelligitur, ut exprimens ultimam suæ lineæ actualitatem, quam dum intelligitur, ut eam solum implicite continens: Ergo quælibet perfectio in Deo, expressione ultimæ actualitatis propriæ lineæ, constituenda est.

E Confirmatur: Intellectus divinus debet concipi tam actualis, ut nulla creatura illo actualior sit conceptibilis: Sed nisi concipiatur, ut exprimens actualem intellectionem, aliqua creatura, illo actualior concipietur: Ergo petit concipi à nobis ut metaphysicè constitutus expressione actualis intellectionis. Major constat, Minor probatur. Actualis intellectio creata, actualior intelligitur in linea intelligibili, omni non exprimente actualem

H ij

lem intellectionem: Ergo nisi intellectus divinus concipiatur constitutus expressione intellectionis actualis, erit conceptibilis perfectio aliqua creata, actualior intellectu divino.

66. Denique suadetur conclusio: Vt intellectus divinus haberet rationem potentiae, ex parte rei conceptae, & non solum ex modo nostro significandi; & concipiendi res divinas per similitudinem & analogiam ad creatas, deberet esse fundamentum in Deo, ut illius intellectus conciperetur per modum principij, & causa influentis in divinam intellectionem: Sed non est tale fundamentum in Deo: Ergo &c. Major constat, de ratione enim potentiae intellectivae, est influere per modum principij & causae in actualem intellectionem. Minor autem probatur. In Deo non est fundamentum ut illius intellectioni aliqua imperfectio à nobis tribuatur: Sed concipi intellectum divinum, ut causam intellectionis, & hanc ut ab illo causatam, est concipi ut imperfectam; dependere enim & causari, maxima imperfectio est: Ergo in Deo non est fundamentum ut illius intellectus concipiatur à nobis, ut intellectionis causa, & ejus intellectio, ut ab intellectu causata.

Confirmatur: Non minor imperfectio est intellectionem divinam esse ratione nostrâ causatam ab intellectu, quam ratione nostrâ cum illo componere: Sed in Deo non est fundamentum, ut ratione nostrâ Dei intellectio cum intellectu componat: aliâs Deus esset capax compositionis metaphysicæ, quæ actui puro repugnat, ut ostendemus infra, quando agemus de simplicitate Dei: Ergo non est fundamentum in Deo concipiendi ejus intellectum, per modum principij & causae influentis in divinam intellectionem.

*Disp. 4
art. 1.*

§. II.

Solvuntur objectiones.

67. **O**bjicies primò: Quæ differunt definitione, distinguuntur virtualiter in Deo: Sed natura intellectiva, intellectus, & intellectio in Deo, definitione differunt; natura enim definitur principium radicale intelligendi & operandi; intellectus, facultas proxima ad intelligendum; & intellectio, ultima actualitas lineæ intellectualis: Ergo illa distinguuntur in Deo virtualiter, ac proinde in ipso admittenda est potentia intellectiva, virtualiter ab intellectione essentiali distincta.
68. Respondetur primò, negando absolute Majorem, nam essentia & natura definitione differunt, cum illa per ordinem ad esse, hæc autem per ordinem ad operationem definiatur, & tamen virtualiter non distinguuntur in Deo, aliâs (ut supra arguebamus) primum Dei attributum, esset conceptus naturæ.
- Respondetur secundò, distinguendo Majorem: quæ differunt definitione adæquatâ, concedo: inadæquatâ, nego. Similiter distinguo Minorem: in Deo natura intellectiva, intellectus, & intellectio differunt; definitione adæquatâ, nego: inadæquatâ, concedo.
69. Explicatur: Natura intellectiva, intellectus, intellectio, species, & objectum, cum ad eandem lineam intellectualem pertineant, identificantur in Deo sine ulla distinctione, etiam virtuali; & distinguuntur solum penes diversa munia inadæquata quæ præstant, & per analogiam ad creaturam, in quibus hæc, ratione limitatio-

nis & potentialitatis creaturæ, realiter distinguuntur: Unde si natura divina, adæquatè & ut est in se, ac prout à divino intellectu concipitur, definiretur, cum illa sit actus purissimus & infinitus, in tali definitione, deberet ingredi formalissimè ipsum intelligere actualissimum, aliæque formalitates ad lineam intellectualem spectantes: Sed quia à nobis natura divina, inadæquatè definitur, sicut inadæquatè & imperfectè cognoscitur, ideo in ejus definitione tantum exprimitur munus radices, & causæ virtualis, quod gerit essentia divina respectu attributorum, non autem ratio intellectus, vel intellectionis, aut speciei; quamvis hæc omnia spectent ad eandem lineam, & divinam naturam constituant.

B Objicies secundò: Potentia intellectiva, virtualiter ab actuali intellectione distincta, nullam dicit imperfectiorem: Ergo est in Deo admittenda. Consequentia patet, Antecedens autem ostenditur primò. Eo ipso quod principium intellectionis, sit cum illa identificatum omni identitate reali, est infinitæ perfectionis, & supremæ actualitatis: hæc enim non possunt realiter identificari, nisi in ente infinito, & actu purissimo: Ergo potentia intellectiva, virtualiter tantum ab actuali intellectione distincta, nullam dicit imperfectiorem.

C Confirmatur: Potentia intellectiva virtualiter tantum ab actuali intellectione distincta, non caret actuali intellectione, nisi tantum quoad explicitum, cum inclusione implicita illius: Sed carentia actualitatis tantum quoad explicitum, cum inclusione implicita illius, imperfectiorem potentialitatis non dicit: Ergo potentia intellectiva virtualiter ab actuali intellectione distincta, nullam dicit imperfectiorem.

Secundò probatur idem Antecedens principale: Principium virtuale volitionis essentialis, seu natura intellectualis quæ sit radicaliter tantum volitiva, admittitur in Deo sine ulla imperfectiorem: Ergo pariter principium virtuale proximum aut radicale intellectionis essentialis, nullam in Deo imperfectiorem importat.

D Respondeo negando Antecedens: ad cujus primam probationem, nego etiam Antecedens: ut enim supra ostendimus, de ratione actus purissimi & infiniti est, ut omnes formalitates ad eandem lineam spectantes, identificentur sine distinctione etiam virtuali: unde cum natura intelligens, vis proximè intellectiva, & actualis intellectio, ad eandem lineam intellectualem pertineant; ponere in Deo potentiam intellectivam, virtualiter ab ejus natura, & actuali intellectione distinctam, aliquam dicit imperfectiorem, actui purissimo repugnantem. Ex quo patet responsio ad confirmationem, Minor enim neganda est, quia (ut supra ostendimus) expressio ultimæ actualitatis propriæ lineæ, debetur cuilibet perfectioni divinæ: alioquin, ut ibidem arguebamus, daretur aliqua creatura, quæ in suo conceptu, majorem actualitatem exprimeret, quam divina perfectio.

E Ad secundam probationem principalis Antecedentis, patet etiam responsio: concesso enim Antecedente, consequentia & paritas neganda est. Ratio disparitatis est, quia volitio, cum sit inclinatio consequens ad naturam intellectualem, eamque veluti modificans, & trahens ad aliam lineam, virtualiter distinguitur in Deo à natura, secus autem principium virtuale proximum aut radicale intellectionis; cum hæc sint